

Omgeving, deel 1 (cluster 1: infrastructuur, materiaal en activiteiten), transcript kennisclip

Wat wordt bedoeld met de omgeving in het zelfevaluatie-instrument? Die vraag staat centraal in Dimensie 5. Omgeving bestaat uit twee grote clusters of onderdelen.

Het gaat enerzijds over je aanbod aan infrastructuur, materialen en activiteiten, zowel binnen als buiten en anderzijds over een efficiënte organisatie van tijd en personeel.

In deze kennisclip bekijken we de eerste cluster: je aanbod aan infrastructuur, materialen en activiteiten. Kinderen amuseren en ontplooiën zich het best in een aantrekkelijke en rijke omgeving. Dit gebeurt door kinderen rijke kansen te bieden in het omgaan en samen spelen met andere kinderen, het ontdekken en exploreren van de wereld, zich op vele manieren uit te drukken en door via beweging de mogelijkheden van het lichaam te ontdekken. Kortom, een doordachte omgeving biedt heel wat ontplooiingskansen op de vier ervaringsgebieden.

Hoe begin je eraan?

Het start met het optimaal benutten van de ruimte voor spel van kinderen. Bijvoorbeeld: een onthaalouder die haar eettafel aan de kant schuift, een deel van een kast die als extra spelplek benut wordt. Ook interessante elementen op ooghoogte van kinderen voegen heel wat toe.

Waarom is dat nu belangrijk?

Spelgerichte indeling en inrichting

Door een duidelijke en overzichtelijke indeling van je ruimte voelen kinderen zich veilig, vinden ze hun weg en durven ze op ontdekking gaan.

Bovendien verhogen gevarieerde spelplekken het spelplezier. Sommige kinderen hebben behoefte aan rust en zullen blij zijn met een knus plekje, snoezelplek of boekenhoek. Anderen willen hun energie kwijt in een ballenbad, glijbaan of klimrek en nog anderen vinden het fijn om in de huishoek te spelen.

Door een variatie aan spelplekken maken kinderen gebruik van de hele ruimte en worden ze minder gestoord in hun spel. Ook in een beperkte ruimte – bijv. in gezinsopvang - kan je gevarieerde spelplekken maken: denk maar aan verschillende mandjes of boxen met goed doordachte attributen, een boerderij met diverse dieren, het benutten van de vensterbank als extra spelplek,...

Variatie is één ding. Daarnaast is ook de plaatsing belangrijk.

Een knusse hoek naast het ballenbad is geen goed idee. De rustzoekers worden gestoord en de kinderen die zich willen uitleven moeten zich inhouden. Met een doordachte plaatsing van een lage kast daarentegen creëer je twee interessante spelplekken. Met een matje zorg je voor een doorkruipmogelijkheid en extra verbinding met de rest van de babyruimte.

Toegankelijk en rijk spelaanbod

De inrichting van je ruimte is nooit “af”.

Geregeld sta je stil bij de materialen in de verschillende spelplekken.

Zijn er overal voldoende materialen? Zijn ze vrij toegankelijk? Wordt het overzichtelijk en aantrekkelijk aangeboden? Is er variatie? Dosereren is de boodschap: liever een beperkter aanbod

van gevarieerd materiaal dan een hele hoop van hetzelfde. En soms betekent dit dat je materialen moet wegnemen, om spel bij kinderen te ondersteunen.

Extra materiaal en activiteiten

Daarnaast zorgen nieuwe materialen en activiteiten dat het boeiend blijft. Soms gaat het hierbij om materialen die je op het eerste gezicht niet in de opvang verwacht. Hiermee verdiep of breidt je de ervaringen van kinderen uit. Wat kinderen interesseert zie je door je voelsprietten uit te steken. Wat doen je kinderen? Wat vinden ze boeiend? En hoe speel je daarop in?

Ook wat je zelf interessant vindt of uit ervaring weet dat werkt bij jonge kinderen krijgt een plaats. Zo komt in dit kinderdagverblijf de kokkin dagelijks de groenten en fruit tonen die 's middags op het bord van de kinderen belanden. Dit ochtendritueel is de aanleiding tot heel wat boeiende gesprekken en activiteiten. En laat het eten op zich wachten? Dan gaan we dat toch zelf, als muziekkorps, in de keuken halen.

Buitenruimtes

En wat met de buitenruimte? Daar geldt net hetzelfde. Dezelfde principes voor de binnenruimte kan je ook daar toepassen.

We geven een voorbeeld:

Deze buitenruimte bevat heel wat spelplekken. Hierdoor spelen kinderen ongestoord waar en met wie ze willen. Rustige en drukke plekken liggen ver van elkaar. Er is heel wat te zien en te ervaren: er is een konijnenhok, een kippenren, er zijn fietsjes en een modderkeuken. Er is een blote-voetenpad voor peuters en een kruippad voor baby's. Er is een ingebouwde trampoline, een zelfgemaakte houten bank, een klim- en klauterplek met niveau-verschillen en geïntegreerde glijbaan. Er is een knus huisje, een zandbak en een grote moestuin. Er is een plek voor fantasiëspel, een insektenhuis en een afgescheiden babyruimte waar heel wat te zien en te beleven valt. Doordachte details zetten kinderen aan tot creatiever spel en spreken al hun zintuigen aan met een geurende kruidenbak of aanplantingen op kinderhoogte, om zo nieuwe dingen te ontdekken. Duidelijke spelzones zorgen voor geconcentreerder en creatiever spel. En via doordachte accessoires wordt het spel nog rijker en gevarieerder. Kinderen spelen nauwkeurig en met oog voor details. We zien creatief en zelf gevonden spel. Er valt heel wat te ontdekken. Je speelt er alleen of samen en je laat je sporen na. Soms zijn nieuwe materialen nodig. Of een geplande activiteit, waarbij het konijn verzorgd wordt en uitgebreid getroost en vertroeteld wordt. En is het tijd om naar huis te gaan? Dan ruimen we samen op. Ook dat vinden kinderen – met de juiste materialen – boeiend en uitdagend.

Een spelgerichte indeling en inrichting heeft heel wat voordelen

- kinderen maken gebruik van de hele ruimte.
- ze kunnen alleen, met twee of in groep bezig zijn,...
- ze kiezen vanuit hun interesses en mogelijkheden
- ze spelen geconcentreerder
- ze zijn creatiever
- er zijn minder conflicten

Transcript Oefenfragment: Tijd om aan de slag te gaan

- Ga op je knieën zitten: Bekijk de eigen ruimte door de ogen van je kinderen
- Kan je overal in de ruimte spelen? [optimaal benut]
- Kan je kiezen uit gevarieerde spelplekken? [variatie]
- Liggen de spelplekken logisch ten opzichte van elkaar? [doordachte plaatsing]
- Weet je waar je moet zijn voor je eigen favoriete spel? [duidelijk en overzichtelijk]
- Is elke plek boeiend en aantrekkelijk? [rijk materiaal]
- En kan je er zelf aan de slag? [toegankelijk en zelfstandig]

Mogelijk kom je nog tot een aantal verbeterpunten, om je ruimte nog kindvriendelijker in te richten. Bespreek deze oefening en de resultaten ervan zeker verder in team, met je collega's of een ondersteuner. Welke ideeën delen jullie? Waar liggen de verschillen? Welke verbeterpunten zie je? We wensen je alvast veel succes!